
ТЕМА V

**ЉУДИ (НАЈЧЕШЋЕ)
ЛАЖУ
КАКО БИ ЗАШТИТИЛИ
СОПСТВЕНУ РЕПУТАЦИЈУ**

Станко Абацић, Праг (2000)

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ПРАВО НА ЛАГАЊЕ

Је ли овај свет видео икада грану дебљу и тежу од стабла на коме лежи? Покушавате да замислите, али вам се чини немогуће: „Зар не би гране својом тежином обориле стабло?” Не знам, нека каже онај који може да предвиди и протумачи ћудливу нарав физике. Нисам физичар, само сам човек, једна од вас и знам да је свако од нас људи бар једанпут засадио ово стабло у врту свог живота, да је бар једном засадио ЛАЖ. Како вам се то чини?

Да ли вас је ико упозорио да ова биљка брзо пушта корење, да су јој гране масивне, и да ће врло брзо својим падом урушити све под собом, и искривити стабло и дати му други облик, који ви никако нисте хтели да он поприми, да чак и ако се сади из најбоље намере, може дати и отровне, поред здравих плодова. Ко нам је продао такву садницу, без декларације, упутства о одржавању и начину употребе? Можда ће се одговор чинити јаснијим ако питање буде гласило: „Чија нас је лаж извела из Раја?” Но, наш је усуд од тог часа, па ево до дана данашњег, да се са лажима сусрећемо непрекидно, да их сами садимо и убирамо њихове плодове, или помажемо у бербама туђих стабала, па их тумачимо, тражимо им оправдања, и сведочимо заклетвама да никада више ниједна лаж неће прећи праг нечијих усана, али и обнови читавог циклуса. Чудно је све то! Свака нас лаж, и туђа и наша сопствена, преиспитује, тражи од нас одговоре које немамо, нити ћемо их вероватно као човечанство икада за земаљског живота и имати. И шта онда да урадимо, да сачувамо образ, углед, част, да се не унизимо се пред собом и другима, да не изгубимо поверење, да не починимо грех? Развој свачије мисли тражи одговоре на ова питања.

Чини се да је Кантова прослављена мисао, када је истинољубивост одредила као свету и безусловну заповест ума, занемарила живот, потценивши га на неки начин, забрављајући његову врхунски вештину варирања околности и потиरे могућности постојања универзалне водиле (начела) у свим приликама. Ко би разуверио Канта да дужности и спремност за преузимање одговорности једине треба да нас одређују у нашим поступцима и изборима? Његова мисао је до те мере логички одређена да ни не разматра случајеве које једино живот може да скроји, а које приморавају нашу вољу да

ОГЛЕДАЛО

се одреди према датим околностима, а не само према крутим принципима чија наводна универзалност у ствари оповргава ширину мисли оног ко их се држи. Тај који се слепо држи принципа, који у најгорем случају и нису његови већ усвојени, можда чак наметнути, нема поверења у сопствени суд. А самим тим није ни спреман да сноси одговорност за последице, него ће сву кривицу свалити на творца тог принципа, и тог закона којим се водио. У томе је противречност Кантове идеје о одговорности и принципима дужности. Ако једна лаж никоме не шкоди, а спашава невина човека: треба слагати, чему премишљање!

Човек се опет пита, ако слажем љубећи ближњег свог, чиним ли грех? Може бити да се доношењем таквих одлука човек горди, игра Бога, одлучује о туђим животима, а ипак нема сву мудрост као основ таквог делања. Но, кајање или осећај кривице, све је једно, оба су неизбежна на крају, било да слажемо, кажемо истину или чак прећутимо. Лаж је тамни вилајет и увек ће нам постављати безброј питања и неће нас чинити сигурнијима у одлуке које смо донели. Али опет, ми смо људи и истина нам није дата док смо на земљи, већ само њен наговештај у виду савести, Сократовог демониона.

Вечно питање части. Има ли право да се часним назове онај који дела из дужности или онај који говори истину не би ли за себе сачувао поверење других и спасао се јавне осуде? Опет, сви путеви филозофије воде Сократу, који каже да знање о добру води чињењу добра, али, пре свега, јер човек који зна, не жели своју душу да изложи патњи која би му нанело злодело, а не јер му је добро само себи било циљ. Слично је и са лагањем и говорењем истине, јер тај исти Сократ каже да је у бољој позицији за лагање који зна више. Било како било једино је сигурно да нам знање даје избора. Онда истина која никоме не значи и не помаже, не лечи, не треба ни бити изговорена, исто као ни лаж која би некоме наудила. Велико је питање је ли онај који користи истину из кукавичлука ње и достојан! Право да зна истину има свако, али је истине достојан онај који је вођен савешћу, који се преиспитује и разложно размишља. Коме се лаже, наћи ће повода за оно што је наумио, макар се изговоривши на очување угледа. Лагање као чин неће суштински променити нечији углед, већ повод тој лажи, али и намера са којом је изречена.

Право на лагање је оствариво када је оно најмање грех. По мишљењу Томе Аквинском лагање је најмање грех када никоме не шкоди, а некоме помаже, спашава живот или чистоту. Такве изузетак не треба претварати у законе, јер лаж престаје да буде дозвољени изузетак када се ралативизује, а самим тим прераста у порок, а нема тог који је добра видео од порока.

Зато, чим стабло лажи донесе доброг плода, мада ми никада не знамо каквим ће се плод на крају показати, корење тог стабла треба

ОГЛЕДАЛО

одмах сасећи, да се не би превише ширило, учинило нас зависним и на крају нас уништило.

Лаж треба оставити као изузетак са правом да се њиме послужимо само у крајњој нужди. Од лажии као греха сачуваћемо се једино ако савладамо себе, свакодневно понављајући да наш језик не сме изговорити лаж, али и знањем о том греху које ће нам дати избора и предности. Отвореног ума и водећи се савешћу, треба тежити истини у коначном збиру, не бисмо ли је били достојни.

Анђела Ристић

Гимназија „Бора Станковић“, Ниш
Ментор: проф. Андреј Митић

ИШЧЕЗНУЋЕ ЉУБАВИ И ТАМНИЦА НЕИСТИНЕ

Није тачна теза да људи лажу само да би заштитили властиту репутацију, јер је мало оних који могу да зауставе воду без бране. Још је мање оних који могу да укроте необуздана уста. Многоглагољивост је, по ријечима светог Јована Љествичника, престо таштине и знак незнања, капија оговарања и слуга лажи... Лицемјерство је мајка лажи, а често и њен непосредни повод. Неки тврде да лицемјерство није ништа друго до вјежбање у лажи, а лаж је ишчезнуће љубави.

Лаж је сатанско стање душе, лажљивац ма колико да је убједљив себи и другима, опет нема мира. Питам вас да ли је онда могуће препознати лаж и лажљивца? Да, по говору тијела, мимици и гестовима. Лажљивац често сакрива свој поглед од саговорника, врпољи се у столицу, зноји се или трља дланове, нема мира, јер га изједа отров лажи.

Зашто онда иако познајемо сву одвратност ове рђаве навике журимо да јој притекнемо кад год нам се укаже прилика? Највише лажи се изговара из страха, плашимо се да сносимо кривицу за своја дјела и пропусте, плашимо се казне, плашимо се да будемо одбачени од стране драгих и блиских људи, па лажемо да бисмо се допали другима. Користимо лаж да бисмо стекли положај у друштву, наклоност, поштовање или неку другу врсту користи. Ниједан паметан човјек не би требало да мисли да је лаж мали гријех. Као у свим страстима, тако и у лажи, видимо различиту штету, па другачије судимо ономе који лаже у страху од мучења, а другачије онима који лажу без икакве озбиљне опасности.

Поред лагања из страха, неки лажу желећи да увеселе и насмију друге, неки лажу да би другима сплели мрежу, неки да нанесу зло... Сви лажу! Лажете ли ви...? Сви лажемо! Једини који су чисти од овога гријеха су дјеца, она не знају шта је лаж. Осим њих, која се по мишљењу Русоа рађају чиста, као неисписан лист хартије, лаж не познају ни људи који у себи немају лукавства.

Смијемо ли слагати са добром намјером, да ли циљ заиста оправдава средство? Мишљења о овоме су подијељена и стварно је теш-

---

ОГЛЕДАЛО

ко дати одговор. Вама ћу, драга браћо и сестре, оставити да сами и овоме расудите, али ћу навести и један примјер који ће нам, надам се, помоћи да ово питање што боље сагледамо: Неки разбојник је бјежећи од власти набасао на пећину у којој је боравио један монах пустињак и затражио помоћ. Старац га је сакрио, а када га је срела потјера и упитала за разбојника, светитељ је слагао да живи сам и да сем њих већ дуго није видио другог човјека. Касније, упитан о томе, пустињак је рекао како му је боље да сагријеша мало, тако што је изрекао лаж, него да буде крив за смрт другог човјека.

Сама лаж, дакле, долази сакривена иза разних маски, тако да је понекад не распознаје ни онај који је изговара. Било да је дефинишемо као свјесно изречену неистину, став противан истини или чак као недовољну прецизност у говору, свака лаж засигурно носи одређену тежину.

Не затварајмо се, зато, у тамницу неистине! Не окивајмо ноге своје у окове лажи, већ са радошћу пружимо руке ка светлости истине и допустимо да нас та нетварна свјетлост обасја, да зађе дубоко у наша срца и протјера одатле таму лажи. Не лажимо!

Димитрије Поповић

Богословија „Свети Петар Дабробосански“ Фоча
Ментори: проф. Вук Милишић
и проф. Неђо Никачевић

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΠΙΟ ΣΥΧΝΑ ΛΕΝΕ ΨΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΣΟΥΝ ΤΗΝ ΦΗΜΗ ΤΟΥΣ

Δεν αληθεύει η θέση ότι οι άνθρωποι λενε ψέματα, μόνο για να προστατεύσουν τη δική τους φήμη, επειδή λίγοι είναι αυτοί που μπορούν να σταματήσουν το νερό χωρίς φραγμό. Ακόμα λιγότεροι είναι εκείνοι που μπορούν να τιθασεύσουν αχαλίνωτο στόμα. Πολυλογία και φλυαρία, κατα τον άγιο Ιωάννη τον Κλίμακα, είναι ο θρόνος της ματαιότητας και σημάδι αγωνσίας και αμάθειας, η πύλη συκοφαντίας και ο δούλος του ψέματος... Η υποκρισία είναι η μητέρα του ψέματος και συχνά η άμεση αφορμή της. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η υποκρισία δεν είναι τίποτα άλλο παρα η εξάσκηση στο ψέμα, και το ψέμα ο εξαφανισμός της αγάπης.

Το ψέμα είναι σατανική στάση της ψυχής, και ο ψεύτης όσο και να είναι ευπειθής στον εαυτό του και στα μάτια των άλλων την ειρήνη δεν τη βρίσκει. Σας ρωτώ είναι δυνατό να αναγνωριστεί ο ψεύτης; Όντως, κατά τη στάση του σώματος, τη μιμική και τους τρόπους. Ο ψεύτης συχνάζει να κρύβει το βλέμμα του μπροστά στον συνομιλητή, κουνιέται στη καρέκλα, ιδρώνεται ή τρίβει τις παλαμές, δεν έχει ειρήνη, επειδή τον σαρώνει το δηλητήριο του ψέματος.

Πατί τότε, και παρόλο που γνωρίζουμε την όλη την απέχθεια αυτής της βδελυρής συνήθειας, φοβούμαστε να πάρουμε την ευθύνη για τα έργα και τις παραλήψεις, φοβούμαστε της τιμωρίας, φοβούμαστε να μας απαρνηθούν αγαπημένοι μας άνθρωποι και οι πλησίον μας και λέμε ψέματα για να είμαστε φιλάρεσκοι στους άλλους. Χρησιμοποιούμε το ψέμα, για να αποκτήσουμε τη θέση στη κοινωνία, ευμένεια των άλλων, το σεβασμό η κάποιο άλλο είδος του όφελους. Κανένας που είναι στα δικά του δε θα έπρεπε να σκέφτεται ότι το ψέμα είναι μικρό λάθος. Όπως και σε κάθε πάθος, έτσι και στο ψέμα αναγνωρίζουμε διάφορα βλάβη και κρίνουμε διαφορετικά αυτόν που λέει ψέμα από το φόβο

ΚΑΘΡΕΠΤΗΣ

μπροστά στα βάσανα, και διαφορετικά σε αυτούς που λένε ψέματα χωρίς σοβαρό λόγο.

Παρά του ψέματος από το φόβο, κάποιιοι λένε ψέματα θέλωντας να χαροποιήσουν και να κάνουν άλλους να γελάνε, κάποιιοι λένε ψέμα για να κάνουν πλεκτάνι, κάποιιοι για να κάνουν κακό... Όλοι λένε ψέματα! Λετε τα και εσεις...; Όλοι λέμε ψέματα! Οι μοναδικοί που είναι κάθαροί απο κάθε είδους ψέματος είναι παιδιά, που δε ξέρουν τι είναι ψέμα. Εκτός αυτών, που κατά τη γνώμη του Ρουσώ γεννιούνται άθωα και αγνά, όπως άγραφη κόλλα του χαρτιού, και το ψέμα δε γνωρίζουν οι άνθρωποι που δεν έχουν πονηριά μέσα τους.

Μπορούμε να λέμε ψέματα με καλή θέληση ή ο σκόπος αγιάζει τα μέσα; Οι γνώμαι περί αυτού διαιρούνται και όντως είναι δύσκολο να δωθεί η απάντηση. Σε Σας, αγαπητοί αδελφές και αδελφοί, θα αφήσω να δώσετε απάντηση και να διακρίνεται τι κείται σε αυτό: Κάποιος λύστης φεύγοντας απο τις αρχές βρήκε το σπήλαιο μέσα στο οποίο ασκήτευε ένας μοναχός ερημίτης, του ζήτησε βοήθεια. Ο γέρων τον έκρυψε, και όταν οι διώχτες τους συνάντησαν και ρώτησαν τους λύστες, ο άγιος τους είπε ψέματα να μονάζει και ότι εκτός αυτού πολύ καιρό δεν είδε τον άλλον άνθρωπων. Μετά, όταν τον ρώτησαν περί αυτού, ο ερημίτης του είπε ότι είναι καλύτερα να αμαρτήση στα μικρά πράγματα και να πει ψέμα, παρά να γίνει ένοχος για την απώλεια ενός ανθρώπου.

Το ίδιο ψέμα, δηλαδή, έρχεται κρυμμένη πίσω απο τα διάφορα προσωπεία, έτσι ώστε κάποτε δεν τη ξεχωρίζει ούτε αυτός που την λέει. Είτε να ορίζουμε ως συνειδητά ρηθείσα μη αλήθεια, την στάση που είναι αντίθετη την αλήθεια είτε καν ως ανέπαρκή ακρίβεια στην ομιλία, κάθε ψέμα σίγουρα φέρνει ορισμένη βαρύτητα ευθύνης.

Μη κλισθούμε στη φυλακή του ψέματος! Μη δένουμε τα πόδια μας με δεσμούς του ψέματος, αλλά με τη χαρά απλώσουμε τα χέρια προς το φώς της Αλήθειας και ας αφήσουμε να μας φωτίσει αυτό τό αύλό φώς, για να δυεισδύσουμε βαθιά στις καρδιές μας και το φώς να διώξει το σκότος του ψέματος. Μη λέμε ψέματα!

Δημήτριε Πόποβιτς

Εκκλησιαστικό λύκειο Αγίου Πέτρου
Δαβροβοσνίας Φότσα
Μέντορες: καθηγητής Βούκ Μίλισιτς
Καθηγητής Νέτζω Νικάτσεβιτς
Μεταφραση: **Σλαβισα Ιβανοβιτς**

ХВАЛОСПЕВ САМОЗАВАРАВАЊУ

Иако нас од малих ногу уче да не лажемо, готово да нема човека на планети који никад у животу није изрекао барем једну лаж. Кога сте ви последњи пут слагали?

Родитеље? Професоре? Другарице? Себе?

Колико пута сте рекли другарици да лепо изгледа, чак и када то не мислите, како би поштедели њена осећања? Улепшали податке из личног живота само да би оставили утисак боље и паметније особе? Колико пута сте измислили разлог за ненаучиео градиво или окривили некога за сопствену грешку?

И шта је уопште лаж? Да ли лаж представља адаптацију на живот, оно што изговарамо или оно што свесно прећутимо да бисмо обманули друге? И кога ми то обмањујемо, себе или друге?

Људе често повезују више заједничке лажима него заједничке истине. Управо на тим заједничким лажима заснивају се многа пријатељства, а нарочито она која доносе одређену корист. Тако, да би добили оно што желе, ти који на туђ рачун извлаче корист за себе, покушаће да преваре оне које би да искористе. Све зарад интереса и моћи.

Лажу се делотворно влада због уживања у обмани. Постоје они који сматрају успехом то што све вешто заваравашу. Сматрају да је то доказ њихове више вредности, па тај свој таленат поистовећују са талентом прве категорије. Све да би били прихваћени, омиљени, цењени и поштовани.

Ми прибегавамо лажима онда када верујемо да нас други прихватају, цене и поштују не због онога што јесмо, већ због онога што они траже и очекују, па је нама лакше да гађамо речима које заправо ни немају корене у нама самима.

Они без самопоуздања изговараће лажима из стида. Претвараће се да су оно што нису, јер се стиде онога што јесу... Лажу да би се заштитили или просто оградиле од негативних питања и залажења у ону страну живота коју не желе да покажу, само да би постали део одређене групе.

Постоје и они којима је то вид самоодбране. Многи лажу себе и захтевају да други подрже њихову лаж, а као најгоре непријатеље доживљавају оне које доводе у питања њихова samozаваравања. Не

ОГЛЕДАЛО

подносе туђу сумњу, јер им је властита сасвим довољна и што више заваравaju себе, већа је потреба за неком спољном потврдом.

Спремно лажемо друге да су бољи него што јесу, само да би они заузврат лагали нас, а ми на тај начин хранимо его. Чак се осећамо превареним ако се на нашу лаж одговори истином, јер смо ми дали више него што смо добили.

И опет се враћамо на то да ћемо некога хвалити само да бисмо уздигли себе...само да се тај хвалоспев гласно чује, да допре до што више људи...све да би опет представили неког другог-бољег себе.

А оно што свет од нас тражи, баш као и наш его је да радимо, да извршавамо задатке, тј. да живимо. И тада, када не можемо, а морамо, када је ситуација таква каква је и немамо времена да пригруппишемо наше снаге и нађемо боље и конструктивније решење, а тешко нам пада да признамо да смо били немоћни, слаби, да смо погрешили, да смо одустали од својих принципа и да су неке, не баш прихваћене потребе у том тренутку биле важније и јаче, лаж преузима волан и постаје наизглед једино и најбоље решење.

Плашимо се да ћемо бити одбачени, исмејани, повређени, несхваћени и себе убедимо у лажи због виших циљева. Тада се не мисли да су у лажи кратке ноге, јер тим ногама сасвим добро стојимо и идемо даље, понекад заклецају, али ипак ходамо и чини се да се може.

Кристина Ступар

Пожаревачка гимназија Пожаревац
Ментор: проф. Биљана Миловановић Живак

ЛАЖ ЗАВИДИ ИСТИНИ

Сигуран сам да у животу нисте срели већег лажљивца од мене. Управо је страшно колико лажем! Када изађем на улицу да на првом киоску купим новине, а неко ме упита: „Куда идеш?“, у стању сам да одговорим: „На оперу!“ Знамо да мислите: „То је ужасно!“, тако би рекао и аутор романа „Ловац у житу“, Селинџер.

Истина и лаж су, по дефиницији, међусобно супростављени појмови. Но, веома је често једва приметна граница међу њима и она се тако лако прелази.

Свака лаж има своју територију, клијентелу, место и време. Понекад несвесно загазимо у поље лажи. Рецимо, како бисмо се одбранили од сурових закона које намећу људи око нас. Повод је, да се држимо стада, јер, признаћете, није лако бити црна овца у безбојном друштву... Понекад лажемо из страха, јер он често „каља образ“, како збори владика са врхова Ловћена. Ако томе додамо страсти, комплексе..., па узроци су вишеструки, а када бисмо их познавали, вероватно бисмо и излечили ту универзалну болест.

Но, чини се да људи најчешће лажу због сопствене репутације, јер, она се тешко стиче, а још теже одржава. Логично, већ сам пут до ње је трновит, па неминовно човек мора да остане бос. Није чудо што, када једном обујете ципеле, пристајете на све, јер не желите без њих више никада да останете и никуда да газите.

А кад је реч о лажи – зар је могуће заобићи политичаре? Из сата у сат сервирају приче, и заиста су најбољи келнери – али личних услужних делатности. Додуше, тврде супротно, како су заслужни за добробит друштва, и како стављају друштвени испред личног интереса. Мајстори привида, уместо насушно потребног поврћа, шаргарепе, нуде нам зеца из шешира. Савршено добро знамо, тако причају и раде само да би подигли свој реноме чији водостај је увек исти – мочвара.

И тако се пред нашим очима, а то су данас – парадоксално – очи малих екрана, годинама појављују ликови који заобилазе, штавише, кривотворе истину. Посматрана из жабље перспективе, наравно, та истина „из првих редова“ несумњива је, не доводи се у питање.

ОГЛЕДАЛО

Но, они заборављају: „Ко се определи за лаж, мора да има и добро памћење”. Судбина сваког лажова је Пинокијев нос. Ко лаже, тај је налик мачку у клупчету. Властитом предиву не проналази крај. Излаз из тог круга зла увек је била и биће – тајна казне.

Зато вам саветујем: промислите пре него што изрекнете ма и најситнију лаж! Када је реч о тако распрострањеном феномену, суд не доноси појединци, чак ни друштво и његове институције. Лаж саму себе разобличава, јер само она сама зна шта је вредно и чему завиди – а то је истина. Само она зна колико је слаба и немоћна. Зато жели да и ми постанемо налик њој.

Не брините, у лажи су кратке ноге! Јер, иако је тешко достижна, прву и последњу реч има – истина!

Молим вас, не прихватајте ту превару лажи да је битна карика на путу ка успеху, јер „шта вам вреди да сва царства земаљска добијете, а душу своју изгубите?”

Сањин Геровић

Математичка гимназија Београд
Ментор: проф. Радивоје Благојевић

КО ПРОМАШИ ЉУБАВ, ПРОМАШИЋЕ И ЖИВОТ

Друџа наџрага 4. БЕОПС-а

Ову беседу је у мени отпочео Ахмед Нурудин, а завршиће је Бекет. У међувремену ћу и ја нешто рећи. Данас се људи скоро хвале како их краду, јер у општој потери за лоповима државе оглушисмо се о грехе покрадених. Прво је све било наше, а онда је наше постало нечије, а онда се направио ред да буде свачије, и сада кад више није ничије, нико се не сећа чије је било. Само ми и даље јуримо лопова, не осврћући се за својим леђима, саплићући се о носеве својих лажи, не увиђајући да смо ми тај, човеколики дрвени сталак који још само може да придржи сопствену самообману. Време је Пинокија, господо, време је да погледамо своје носеве. Свако свој једино може видети. Има превише препрека само два лакта, сталак од кичме и немање стомака да се вредности сваре. Зато је најлакше не лактати се, већ се наслонити на нос и препустити струји која заводи у игру где су карте јаче што је већи капитал лажи.

Безусловна љубав исклесана од најфинијег дрвета живота трансформисала је интерес у главну комору срца језиком лажи. Сада закључана у кутију дрвеног лутка могла је да рађа само човечуљке идеје људскости који и сами не виде даље од носа. И узалуд им се говори да „не сабирају себи блага на земљи где мољац и рђа квари, и где лупежи поткопавају и краду”, јер ће целог века мољце и лопове јурити, звечећи поклопцем своје празнине. Та љубав је постала зрно неотуђеног песка у зиданици похлепе. Зрно по зрно отимања од љубави давања. Бахатимо се за сваки комад и грабимо не бисмо ли сазидали зиданицу која нема у зидовима ни потпору љубави, а камоли спремност даривања. Ту се настанила она нурудиновска дилема: ако иједну љубав издам – чиме ћу се остварити, јер ко је промашио љубав, промашиће и живот. Чувајте се нурудијевских

ОГЛЕДАЛО

избора – нема веће смрти од убиства човека у себи, и нема већег живота од оног којим себе узидamo у зиданицу љубави за брата, за ближњег. Без тога ни наш лутак никада не би постао дечак. Безусловна љубав и из дрвета исцеди живот, као што „зрно горушичије” било довољно да вера изгради царство бескраја. То је зиданица која расте од истине, тек онда када нам носеви буду престали да расту од лажи.

Како је лако судити људима. Како је лако паметовати над туђим изборима и смејати се туђим носевима, без изазова љубави у срцу. Поента Колодијевог Пинокија није његов нос, већ начин на који је створен. Зато погледајмо даље од свог носа у лице љубави. Брзо заборависмо речи старца Зосима: „Пакао је немогућност да волимо друге” у свеопштем одражавању себе. Зато не журите лопове своје љубавне ситнине, већ изградите своје зиданице љубави у срцу трошног времена, „седам пута седамдесет седам”, ако треба.

Зато бих, најзад, могла да одговорим на Бекетово питање *Шта је радио Бој пре него што је створио свет?*

– Волео је.

Невена Манић

Филолошка гимназија, Београд
Ментор: проф. Виолета Јелачић Србуљ

НАЈВЕЋИ ЗАТВОР ЈЕ СТРАХ ОД ТУЂЕГ МИШЉЕЊА

Прва наџрада 4. БЕОПС-а

Престани, ово не иде никуд!
Нит' ћу ја сазнати шта је стварно и право, нити ћеш ти успети да сачуваш тај мали део себе, који још увек поседујеш...само не знам како...

Доста! Нема више простора за нешто што није људски.

Одакле ти та прљава навика да говориш, а да не знаш ни зашто, ни како, него ето...чисто онако?!

Слободно реци,али без укидања права слушаоцу на брутални реализам. За мене је најцрња истина лепша и боља од најбеље лаж...И једино тако постојим.

Колико ти је досадно!

Узми ради нешто!

Уместо да се бавиш нечим што ти може помоћи, ти ћеш протраћити своје време за смишљање начина како преварити људе. Речи могу бити и овакве и онакве, а ти чини и не осврћи се на изречено...јер реч има један пут...од уха до уха, а дело је једном и заувек. А ја те твојим делом мерим! Колико учиниш, толико си велики у мојим очима...

Дај дигни се из тог муља, погледај ме и реци ми истину!

Репутација се стиче тешко, ти то знаш... Некада је истина била врлина, којој је сваки човек тежио. А сада над репутацијом бди лаж... даноноћно, на свим пољима живота. Истина је постала опасна по репутацију.

Ипак, немаш ти појма...

Ниси мрднуо даље од човеколиких бића, међу којима се обојица крећемо.Додуше, ја сам остао на својој страни.

Стражарим, заједно са презреном истином...

И само те посматрам и питам се : „Докле ћеш?“

Репутација, којој си додао кашичицу таштине, мрвицу ега, грам сопствене истине и погрешно тумачење реалности...НЕ ОПСТАЈЕ!

ОГЛЕДАЛО

И запамти!
У истини је срећа. Истина је једна. Истина се не дели.
Рекао си све.
Извини, погрешно сам!
Нисам размишљао о последицама.
Ал' знаш, највећи затвор у коме људи живе је страх од туђег мишљења.
Постоји нешто скривено у мени... прати ме као сенка.
Шета са мном.
Увек је у пекари, у соби, у сну... са мном.
Знам да не могу да се оправдам, ал' не радим ја то јер верујем да ће ми бити боље.
Да, у праву си!
Лагао сам!
Али како, данас, у овом времену и овом друштву, другачије говорити и чинити?
Шта је за тебе страх?!
Ја ту дефиницију добијам из две речи : несигурност и немоћ.
Где је мој излаз?
У ком океану плови овај мој напуштени брод, без морнара, а камоли путника?
У океану страха.
Јесте, плашим се свега што је неистражено, свега где још нисам био. Бојим се тог нечег, што ми није јасно као на длану. Страх ми је једини сапутник.
Ево посматрај само то овако...
Карте су ти на столу отворене. Ти знаш да је ово кеџ пик, а ово дама треф.
Погледај испод. Шта видиш?
Видиш празнину. Видећеш страх, који ме слама.
Страх од чега? Од нечег непознатог. Од понижења.
Зарад чега?
Зарад моје репутације, коју сам толико градио...и градим и сада... И вероватно, опет, лажем...тебе, себе, дух, тело, универзум.
И не знам да ли је страх срећа, али знам да је један и не дели се...

Лука Павловић

Прва београдска гимназија Београд
Ментор: проф. Драгана Стојановић

БУДИМО ОНО ШТО ЈЕСМО

Да ли људи најчешће лажу због репутације? Волео бих да је питање тако једноставно.

Лагање је вештина која није својствена само људима, него и животињама.

Кажем вештина, јер се нико не рађа научен да лаже. Као и за све вештине, како Аристотел каже, и за ову је потребно учење, вежба. Што више лажете, тим сте бољи лажови, али, и теже одолевате лагању.

Али, зашто људи лажу?

Рекли смо да и животиње лажу, зар не? Веровали или не, разлози су нам веома слични. Њихов циљ је стицање неке добити, као нпр. територије за лов, или одбрана опстанка. Функција лажи је да скрену пажњу партнеру, који нема намеру да нас примети. Животиње лажу као и ми, али тврдим, да су људи много успешнији у томе.

Зашто? Па, људи почињу да лажу од своје друге године. Процењује се, да ће једну лаж изрећи на отприлике 1.5 пута, док ће у четвртој години, рећи просечно једну лаж, сваких сат времена.

Ма колико је људска врста добра у лагању, толико је добра и у откривању лажи. Разлог томе није неки серум истине, (који успут НЕ постоји), нити чувени детектор лажи или полиграф.

Најбољи индикатор је говор тела, који нас тако разоткрива и разобличава. Психологија, која у перманентном бдењу над душевним здрављем, самим тим у потрази за могућим лажовом, открива, да уколико носите плаво, људи вам више верују, него кад носите црвено.

Опасност да ће вас неко ухватити у лажи, потенцијално износи 60 процената. То вас натера да се упитате да ли је уопште вредно лагати. Да поставите питање, да ма колико били добри разлози за лагање, да ли су можда бољи они, да се каже истина. На крају, она увек нађе свој пут, ма како био кривуда, а путовање дуго.

Међутим нису све лажи лоше, рецимо „беле лажи“. То су оне које производе мању штету од истине. Није рационално рећи непријатељу где се скрива његова потенцијална жртва.

Патолошки лажови су најбољи у лагању. То постижу тако што из дана у дан лажу и тиме себе, (што је врло тешко) убеђују да је

ОГЛЕДАЛО

лаж - истина. Са друге стране, „обични „ лажови, такође, лажу свакодневно, али су лоши у томе, јер лажу из страха. Он је најчешће узрокован детињством. Тада су жеље за задовољством и личним благостањем највеће, па беспомоћни малишани прибегавају лажима, да то рајско стање што дуже очувају.

Дакле, људи најчешће лажу ради добитка материјалних вредности, заштите својих шанси код партнера, а најчешће, због старих, чији су узроци разноврсни. Страх од одбачености, незапослености, страх да будемо оно што јесмо. Људи не желе да се плаше и због тога лажу.

Лажу своју околину, своје најближе и стварају репутацију какву би они желели. Мисле да ће их добра репутација спасити од усамљености или одбачености. Да ће их људи боље прихватити ако измишљају приче о себи. На крају, основ сваке лаж је страх људи да буду онакви какви заиста јесу.

Никола Миловановић

Шеста београдска гимназија
Ментор: проф. Анита Јаковљевић

ЉУБАВ, ЛОВ И ИЗБОРНА КАМПАЊА

„Има истина које нису за све људе, нити за сва времена”, рекао је Волтер. Људи континуирано усавршавају вештину лагања. То чинимо из утилитарних и егоистичних разлога, али и неретко да бисмо напакостили другима. Наравно да је лакше искривити истину, него се суочити са њеним последицама.

Додуше, искреност је једна од највећих врлина коју појединац може да поседује. Многи људи се не би сложили са мном, јер у савременом свету, искрен човек се сматра лаковерним, неискусним, непромишљеним, па чак и глупим.

Од малена су нам говорили да је лагање погрешно, али желео бих да вас питам, колико сте пута ухватили те исте родитеље да и сами лажу? Наравно, то чине ради наше сигурности и среће. Та врста „чувања испод стакленог звона” не може да нас припреми за суровост спољашњег света.

Први пут смо вероватно слагали још у раном детињству, али што смо старији, те лажи постају све веће, компликованије и све чешће. „Највише се лаже у љубави, лову и предизборној кампањи”, рече Винстон Черчил. Колико вас ће слагати на разговору за посао, у школи или на првом састанку са девојком која вам се допада? Лажући будућег директора, професоре, родитеље, ви уједно лажете и себе, јер ћете после извесног времена и сами донекле поверовати у то. Лажемо да бисмо побегли од проблема, сурове реалности, несигурности, од свог правог ја.

Желимо да нас свет види као најбоље, најуспешније, најсрећније, не дозвољавајући да наша несигурност исплива на површину.

Лаж се у лажи познаје. Боримо се, чупамо, гребемо, како бисмо стекли и заштитили репутацију, неретко на том путу не бирајући нити средство, нити начин. Веберовски речено, ослањамо се на етику уверења, правдамо се исправношћу својих намера. Али и пут до пакла поплочан је добрим намерама. Када жељену репутацију коначно стекнемо, чувамо је и ограђујемо од клевета других људи. Према њој се понашамо као према детету, негујемо је и поносимо

ОГЛЕДАЛО

се њоме, запостављајући тиме оно највредније, сопствено биће, истинске жеље, потребе и сопствену срећу и бежимо из реалности. Носимо маску, само да нас не би видели када поклекнемо. Креирајући слику о себи према друштвеним очекивањима, заправо губимо себе. Мишљење других људи ценимо више од нашег. Битније нам је како изгледамо у њиховом очима него у сопственим. Када се следећи пут погледате у огледало, запитајте се да ли видите себе или маску. Репутација нам је све, тако ће нас упамтити у овом животу, али и после њега. Ту репутацију градимо годинама, али што је она савршенија то више подсећа на бомбу, уништите ли репутацију, уништили сте себе. Питам вас, да ли је туђе мишљење вредно губљења сопствене аутентичности? Не чујем одговор. Ћутите? Зар не знате да је ћутање знак одобравања?! Како је рекао Зоран Ђинђић: „Лако је постављати популистичке захтеве и наводити људе да вас у томе подржавају. Храброст је у томе да се људима каже истина.”

Будите искрени према себи и запитајте се да ли би оно дете које сте некад били, данас било поносно на човека који сте постали. Запитајте се да ли сте постали човек, и ако сматрате да јесте, због чега и даље лажете себе, због оне репутације, због људи који вас окружују?! Да ли имате праве пријатеље, оне који су искрени према вама? Ако их и немате, пронаћи ћете их лако, јер ће вас иста лаж спојити. Како би то рекли стари Латини „*Similis simili gaudet*”.

И сада се можда питате да ли овај човек који стоји испред вас говори истину. Рећи ћу вам искрено. ЈА ЛАЖЕМ! Ви сте о мени стекли слику идалног човека, али ја овде нисам описивао никог другог но себе. Али уједно и све вас. Лажем ако кажем да говорим истину...али ако говорим истину, онда лажем..

Страхиња Дуњић

Гимназија „Борислав Петров Браца” Вршац
Метор: проф. Снежана Ђенић

ЗАРАЗНА И РАЗОРНА МОЋ

„Заклињем се да ћу о свему што пред овим скупо будем питан говорити истину, и само истину, и да ништа од онога што ми је познато нећу прећутати.”

Све креће из детињства. Колико смо само пута слагали као мали? Деца често верују да ће изгубити родитељску љубав ако признају да су урадила нешто „зобрањено”. Када родитељ „ухвати дете на делу”, знамо, следе санкције. Чује се повишен тон који каже: „Ниси добар, не волим кад си такав!” И онда се дете само научи: „Ако нешто не уради како треба, онда лаже, у супротном ће бити одбачено, кажњено и невољено”. На тај начин, штитећи себе, у ствари, дете растући, гуши оно што, заправо, јесте. После није ни чудо што просечна особа слаже три пута за десет минута разговора. У ствари, сви људи понекад лажу. Они који кажу да то никада не раде, лажу највише. Поред тога што лажу нас, лажу и себе. „Заразна је и разорна моћ лажи”, рекао је Иво Андрић.

А живот је пун искушења. Бити човек један је од најтежих задатака који се поставља пред сваког појединца. На све стране борба ситних и великих материјалних интереса, заборављене праве вредности, брз темпо, пренатрпан дневни распоред обавеза. Ово време представља један велики изазов. Кретање кроз друштво различитих људи утиче на свест о сопственом статусу и јединствености. Наша репутација и самопоштовање требало би да буде одраз самоприхватања. Код Канта, рецимо, наилазимо на две етичке дужности: прва је дужност других да не лажу друге; друга је дужност нас самих да не лажемо себе нити друге.

Дакле, треба бити достојанствен. Као што је наука заснована на доказима, тако и живот треба бити заснован на истини, а бити искрен је често тежи пут. Тада прихватамо чињеницу да нас живот увек не „мази и пази” и да ћемо се сретати са неприликама и препрекама. Морамо да улажемо снагу и вољу уколико желимо да их превазиђемо. Док лажи, бар на кратко, стварају илузију да смо пренебрегли неприлике и лакшим путем постигли задовољство.

Људи се служе лажима да би себи олакшали живот и очували своју репутацију. Такви људи лажу да би у очима других били оно што желе да буду, а заправо нису. Испада да се све врти око лажи, а то је заправо чиста неистина, да не кажем баш лаж. Лаж често може да буде наизглед корисна, али то је, наравно, не чини исправном.

ОГЛЕДАЛО

Корисност лажи је ограничена, док је вредност истине безгранична.

А како постајемо свеснији нашег положаја и улоге у заједници, све више користимо психолошку математику, преиспитујемо се, калкулишемо поступцима, унапред постајемо свесни потенцијалних последица по нас и наше ближње, неретко опет нешто прикривамо, а све чешће обмањујемо друге, а понајвише себе. Већина лажи настаје заправо из легитимне људске жеље за избегавањем непријатности. Било да су лажи добре или лоше, црне или беле, оне неизбежно остају лажи. Дакле, питање је само колико и о чему неко лаже.

Неретки су тренуци у којима човек одлази и корак даље. Он се тада увлачи у сопствену љуштину, завија у кору непробојне кутикуле са којом, попут маске, корача кроз свет. Али, заправо, та маска, тај замишљени штит саткан од његових лажи, говори највише о људској немоћи, о тој урођеној слабости да самостално иступи и каже: „Да, то сам ја!” То би била криза самопоштовања о којој говорим. А када људи осете да им је угрожено самопоштовање, репутација или да постоји опасност да се не допадну другима и не покажу у светлу у ком би желели, могу почети да се лажно представљају.

Зато је најпотребније стећи самосвест, истински се упознати са собом. Знам да оно што нас чини јединственима лежи дубоко у свима нама. Каткад је можда пригодније не откривати то. Боље је да остане скривено у нама и само нама знано. Једино тако ће понекад и успети човекова узвишена мисија. А када у извесној мери изгубимо контакт с тим аутентичним делом, с том личном истином, онда долази до онога што многи описују као велики проблем данашњице. Долази до тога да се срећемо с људима који питају себе или оне око себе, све док на крају, нажалост, не стигну до терапеута: „Ко сам ја? Шта сам ја? Шта је срећа? Је ли можда пољуљан мој углед?” Поставимо сада још једно питање: „Да ли је икако могуће да, осим те особе, ико други на свету може дати одговор на ова питања?” Док он или она тако корача без идентитета, схватамо да је враг однео шалу. А како и не би, када је лагање и у Светом писму један од великих грехова.

Добар и истинољубив човек свестан је своје сопствене слободе избора, као и тога да је његов живот резултат свих његових избора. И опет нас Кант подсећа: „Истинољубивост је и дужност према себи.” На људима је да прихвате тај сазнајни процес отклањања лажних информација. Послушајмо Канта, откријмо личну истину; будимо људи!

Александар Радивојевић

Гимназија „Бора Станковић”, Ниш

Ментор: проф. Андреј Митић

ΟΓΛΕΔΑΛΟ
